

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIGA XORIJIY TILNI O'RGATISHDA METODLARNING O'RNI

Ilmiy rahbar: Zubaydova Nilufar

Muallif: Axmatova Gulnoza

Samarqand davlat chet tillari instituti

Anotatsiya:

Ushbu maqola ingliz tilini o'rgatishda metodlardan foydalanish muhimligiga bag'ishlangan. Maqolada ingliz tili darslarini o'qitishda metodlarning roli asoslanadi. Darslarni mashg'ulotlar orqali o'rgatish materiallar, buyumlar, rasmlar, o'yinchoqlar, o'yinlar, suhbat qismlari va boshqa rekvizitlarni qulay saqlash va osongina olishni talab qiladi. Maqolada ingliz tili darslarida foydalanish uchun metodlarning bir nechta misollari keltirilgan. Ingliz tili darslarida ushbu interfaol usullardan foydalanish til o'rganishni yanada foydali va mazmunli qiladi. Darslarda o'quvchilar tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan faol metodlardan foydalanish darsda qo'yilgan maqsadga erishishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Raqobat, tadqiqot, fikr, idrok, qo'shiq, aql, jismoniy harakatlar, metodika.

Abstract

This article is devoted to the importance of using methods in teaching English. The article focuses on the role of methods in teaching English classes. Teaching lessons through activities requires easy storage and easy access to materials, objects, pictures, toys, games, conversation pieces, and other props. The article presents several examples of methods for use in English classes. Using these interactive methods in English classes makes language learning more useful and meaningful. The use of active methods aimed at developing students' thinking in lessons helps to achieve the goal set in the lesson.

Keywords: Competition, research, thought, perception, song, intelligence, physical activity, methodology.

Ingliz tili fanini o'qitishda turli xil metodlar orqali o'rgatishning o'zni beqiyosdir. Dars davomida har xil o'yinlar o'ynatib turish sinfda fanni o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni yanada oshiradi, passive o'quvchilarni ham darslarda yaxshiroq qatnashishga undaydi, sinfda o'quvchilar o'rtasida raqobat, ayni paytda

jamoadoshlik muhitini hosil qiladi. Shuningdek, o'quvchilarning ustozlariga bo'lgan hurmatini oshiradi [3,1].

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarga chet til o'rgatishda ko'rgazmalilikdan keng foydalaniladi. Bu tadbirlar, birinchidan, bolalar faolligini oshirsa, ikkinchidan, materialni mantiqiy jihatdan o'zlashtirishga, uni tahlil etish, mavhumlashtirish va umumlashtirishga to'sqinlik qiladi. Ko'rgazmalilikning haddan ziyon oshib ketishi unga asoslangan dinamik stereotip paydo bo'lish xavfini vujudga keltiradi. Ko'rgazmalilikka berilib ketilishi natijasida o'quvchi asosiy maqsaddan uzoqlashadi, ichki muhim belgilarga emas, tashqi belgilarga e'tibor berishga odatlanib qoladi.

Ma'lumki, axborotning xotirada mustahkam saqlanib qolinishi uni qabul qilishda ishtirok etadigan analizatorlarga ham bog'liq. Masalan, tinglab qabul qilingan axborot, ko'rib qabul qilingan axborotga nisbatan xotirada mustahkamroq saqlanadi. Chunki axborotni tinglash jarayonida o'quvchi diqqatni jamlashga ko'proq kuch sarflaydi. Fiziologik jihatdan tushuntiradigan bo'lsak, eshitish a'zolari faoliyati ko'rish a'zolari faoliyatidan 16 barobar ko'p asab tolalarining harakatlanishini talab etadi. Tinglab tushunish jarayonida toliqish koeffitsenti 176 foizga ortadi. Tinglab tushunishda ko'p quvvat sarflanishi esa til materialini mustahkam va mukammal o'zlashtirilishini ta'minlaydi.

Bolalarga ingliz tilini mazmunli va qiziqarli o'rgatish uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- qo'shiq va she'rlar orqali tushuntirish yoki esda qolishi qiyin bo'lgan, ma'noga ega bo'lmagan harf yoki birikmalarni kuyga solib o'rgatish. Bunga misol qilib, bolalarning ingliz tili alifbosini qo'shiq qilib o'rganishlari shunchaki yodlashdan ko'ra samarali ekanligini ko'rsatish mumkin.

- aqliy va jismoniy harakatlar bilan bo'g'liq bo'lgan o'yinlar; - multfilmlar; Bolalar til o'rganish mobaynida multfilmdagi gaplarni tushunmasada, multfilm qahramonlarining harakatlari orqali ular ishlatayotgan so'zlarni tushunishga intiladi. Bu esa bolalar uchun qiziq va til o'rganishlari uchun samarali yo'l.

- rol ijro etish (role play) o'qituvchi biror ma'lumotni, masalan, hayvon yoki qushlarning nomlarini o'rgatayotgan paytda rol orqali ijro etishi yoki bolalarga ijro ettirishi lozim. Misol uchun: bir o'quvchi itning vovillashi, mushukning miyovlashini ko'rsatib bersa, boshqa bir o'quvchi bu tovushlar qaysi hayvonga tegishli ekanligini bilib, uning inglizcha nomini aytilishi zarur [1,2].

Ayniqsa, chet tili darslarini turli xil o'yinlar yordamida olib borish juda samarali usul ekanligini ko'plab o'qituvchilar tasdiqlaydilar. O'yinlarni rang-barang shartlar

yoki jamoaviy musobaqalar ko'rinishida o'tkazish, o'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi. O'zlashtirishi sust bo'lgan o'quvchilarni ham o'ziga jalb qilishda yordam beradi. Bu kabi o'yin va musobaqalarni har bir o'qituvchi o'z metodikasi va fantaziyasidan kelib chiqqan holda tashkillashtirishi mumkin. Bu usul darsning odatdagi kabi zerikarli emas, balki qiziqroq va ko'tarinki ruhda o'tishini ta'minlaydi. Misol uchun, ingliz tili bilan bog'liq bo'lgan o'yinlardan biri bu-"So'z o'yini"dir. O'yinni o'qituvchi istalgan bir inglizcha so'zni aytib boshlab beradi va o'quvchilar birin ketinlik bilan bundan oldingi so'z qaysi harfda tugagan bo'lsa, o'sha harf bilan boshlanadigan boshqa bir so'z aytishi kerak bo'ladi. So'z ayta olmagan o'quvchilar o'yinni tark etadi. Va shu tariqa, o'yin oxirida 1 nafar o'yin ishtirokchisi qolgunga qadar davom etadi. Rag'batlantirish sifatida, g'olib o'quvchiga sovg'a taqdim etish ham mumkin. Bu juda samarali usul. Oddiy daftar, rangli qalam, albom yoki shokolad, pechenye va shu kabi istalgan narsalardan birini sovg'a sifatida berish mumkin. Bu orqali o'quvchilarning ishtiyoqi yanada oshadi, sovg'aga ega chiqish istagida darsda faol qatnashadi va qaysidir ma'noda, o'zi bilmagan holda mavzuni ham o'zlashtiradi, yangi bilimlar o'rganadi. Qolaversa, odatiy darslarga qaraganda, bu kabi darslar o'quvchi xotirasida yaxshi taassurot qoldiradi va tabiiyki, bundan darslarda o'rgangan bilimlarini, ham oson va tez eslab qoladi, ham xotirasida uzoq muddat saqlanib qoladi.

"Last man standing" (oxirgi qolgan odam)

Bu o'yin tezkor o'yin hisoblanadi. Lekin o'quvcilarga o'ylash uchun biroz vaqt beriladi. Bu o'yin birgalikda o'rganishga undaydi, ya'ni boshqa o'quvchilar so'zlayotganda qolgan o'quvchilar o'zlari so'z o'ylayotgan bo'lishadi. O'yinni o'ynash uchun ko'ptokcha kerak bo'ladi. Va hamma o'quvchilar doira shaklida turib olishlari kerak. Bironta mavzu tanlash kerak bo'ladi. Masalan, Things found in a kitchen (oshxonada topiladigan buyumlar), food, profession va hokazo [3,1].

"Charades" o'yini

Charades o'yinida harakatlardan foydalaniladi. Bu o'yin o'quvchilar uchun zerikkan va uyqisi kelgan vaqtlarda juda qo'l keladi. O'yinda ikki guruhga bo'linadi va har bir jamoadan bir o'quvchi so'z yozilgan qog'ozni tanlaydi va harakat orqali ifodalab beradi. Jamoadagilar esa uch daqiqa ichida o'sha so'zni topishi kerak bo'ladi. Har bir to'g'ri javob uchun, bir ball beriladi. O'n ball jamlagan jamoa g'olib hisoblanadi [3,2].

"Tennis" o'yini

Bu o'yinning maqsadi o'quvchilarning tezligini oshirishdir. Bu o'yin zanjir o'yiniga o'xshaydi va tanlagan mavzu doirasida bo'lib o'tadi. Bunda aytilgan so'zning

so'nggi harfiga yangi so'z aytilishi kerak. Masalan, mavzu nomi "Animals" bolsa, mavzudan chetlashmagan holda "Tiger" so'zi bilan boshlansa, ikkinchi ishtirokchi "Rabbit" deb davom ettiradi. Shu tariqa o'yin davom etadi. O'yin davomida to'xtab qolgan o'quvchi 5 daqiqa javob bera olmasa, o'yindan chetlashtiriladi va qolgan o'quvchilar bilan o'yin davom ettiriladi. O'yinni sinf bilan ya'ni ko'pchilik bilan o'ynash juda qiziqarli va maroqli bo'ladi [2,28].

"Back to back" o'yini

Bu o'yin o'quvchi xotirasini charxlaydi va eshitish qobiliyatini o'stiradi. Stolga rang-barang rasmlarni chap tomoni bilan qo'yib chiqamiz, ikki o'quvchini doskaga chiqaramiz va ularning birovidan rasmlarni tanlab olishini so'raymiz, ikkinchi o'quvchiga ko'rsatmasdan ular ikkita bir-biriga teskari stulga o'tiradilar. Rasmni ushlab turgan bola topishmoq usulda unda nima tasvirlanganini aytadi va ikkinchi o'quvchi eshitgan so'zlarni qog'ozga tushiradi. Eshitganlarini yaqqol va aniq tushirsa o'quvchi g'olib bo'ladi. Bu o'yin yuqori sinflar uchun ham juda qiziqarli [4,2].

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ushbu o'yinlarni darsingizda qo'llab ko'ring va erishgan natijalaringiz hamda tajribangizni hamkasblaringiz bilan o'rtoqlashing. O'yinlardan foydalanishda ularni bolalarning bilimiga va yoshiga qarab o'zgartirishimiz, ya'ni osonlashtirish yoki murakkablashtirish mumkin. Ushbu yuqorida keltirilgan o'yinlarning maqsadi, o'quvchilarning xotirasini kuchaytirish, aqliy salohiyatini oshirish, tezkorlik, ziyraklik, yangi so'zlarni oson esda saqlash va eng asosiysi darsni mazmuli tashkil qilishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Alimova Madina "O'yinlar yordamida ingliz tilini maktabgacha yoshdagi bolalarga o'rgatish" 2-bet
2. Aripova. A.K "Ancient Uzbek Tribes and Clans Inhabiting In Central Asia. The American Journal of Social Science and Education Innovations"28-bet
3. Hasanboy Rasulov "Ingliz tilida qiziqarli o'yinlar" 1-2-bet
4. Xurshidabonu Ziyatova "Ingliz tili darslarini qanday qiziqarli o'tish mumkin?" 2-bet
5. Makhmudova G.B. The Development of Scientific Theories of Metaphor Translation from the Cultural Point of View. International Journal on Integrated Education 6 (5), 329-332